

CZU: 369.746.2:347.64

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7645305>

PENSIE DE ÎNTREȚINERE A COPIILOR- OBLIGAȚIE PĂRINTEASCĂ SAU MIJLOC COERCITIV

TALMACI Roman

executor judecătoresc, Președinte UNEJ RM

ORCID ID: 0000-0002-1423-4591

DUBOLARI Radu

doctorand, Școala Doctorală Științe Juridice, USM

ORCID ID: 0000-0001-5564-1890

Summary. *The legislation of the Republic of Moldova obliges parents to be responsible for the physical, intellectual and spiritual development of their children and to support their minor children and adult children who are unable to work and require material support. The purpose of this obligation is to ensure the good conditions for the growth and education of minors and, upon reaching adulthood, to be able to provide for their own existence. Compliance with the obligation to support the child is of particular importance in the case when one of the parents lives separately from the child following the parents' divorce. Although the legislative framework corresponds to international standards and the state is the guarantor of respect for human rights, there are many cases of violations of the child's right to maintenance. The new trends in marriage and family relations, as well as the difficult socioeconomic situation, the reduced flexibility of the legal framework regarding the family and the lack of effective enforcement mechanisms have significantly affected the practice of paying child maintenance pension.*

Keywords. *children, divorced parents, alimony, divorce.*

În conformitate cu actele legislative naționale și cele internaționale fundamentale, părinții sunt obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material. Obligația de achitare a pensiei de întreținere poate fi stabilită în baza: contractului încheiat între părinți sau între părinți și copilul major inapt de muncă (acesta reprezentând convenția benevolă și bilaterală, în calitate de părți figurând persoana ce datorează pensia de întreținere și persoana care are dreptul la întreținere; tranzacției încheiate între părți și contrasemnată de către mediator și hotărârii judecătorești, potrivit art.74, al. (2) și (3) al Codului Familiei.

Primele două modalități de stabilire a pensiei de întreținere reprezintă convenții bilaterale bazate pe liberul consimțământ, însă cea de-a treia – hotărârea judecătorească, are o pondere mai mare printre documentele în temeiul cărora se încasează pensia de întreținere, la etapa actuală, în țara noastră. Drept urmare, în cazul în care nu există posibilitatea de a decide de comun acord între părți, legea stabilește prin hotărâre judecătorească modul și mărimea pensiei de întreținere, luându-se în calcul atât posibilitățile materiale ale pârâtului, cât și necesitățile materiale ale persoanei întreținute.

Mai nou, achitarea pensiei de întreținere a copilului minor poate fi stabilită și procedură notarială. Astfel, cererea de desfacere a căsătoriei prin acordul soților poate fi depusă la oricare notar în baza acordului soților și în prezența ambilor soți sau în prezența unuia dintre soți dacă anterior notarului i-a fost comunicat acordul autentic al celuilalt soț de desfacere a căsătoriei și de examinare a cererii în absența sa. Cererea de desfacere a căsătoriei se întocmește în scris. Modelul cererii de desfacere a căsătoriei se aprobă de către Ministerul Justiției. Cererea și, dacă există, acordul autentic prevăzut la alin.(1) trebuie să vizeze, după caz, modul de participare a părinților la educația, întreținerea copiilor minori comuni, stabilirea domiciliului acestora, plata pensiei de întreținere a soțului/soției sau partajul averii comune dobândite în perioada căsătoriei. În acest scop, părțile declară notarului pe proprie răspunde despre existența copiilor minori sau concepuți, iar în cazul în care soții au copii minori, concomitent cu desfacerea căsătoriei, se va autentifica acordul soților cu privire la stabilirea pensiei de întreținere a copiilor minori și la stabilirea domiciliului copiilor minori după desfacerea căsătoriei. La cererea de desfacere a căsătoriei se anexează copiile certificatelor de naștere ale soților și ale copiilor minori existenți, copiile actelor de identitate ale soților, certificatul de căsătorie emis de autoritățile competente ale Republicii Moldova în original și o copie legalizată a acestuia. Notarul explică părților consecințele juridice ale desfacerii căsătoriei, drepturile și obligațiile părinților, regimul patrimonial al bunurilor comune. La momentul înregistrării cererii, notarul acordă soților, potrivit prevederilor Codului familiei, un termen de 30 de zile pentru eventuala retragere a cererii de desfacere a căsătoriei. Termenul pentru retragerea cererii de desfacere a căsătoriei poate fi prelungit cu acordul soților cu maximum 30 de zile. La expirarea termenului prevăzut la alin.(5), dacă soții și-au exprimat consimțământul liber și nevițiat și sînt îndeplinite, cumulativ, și celelalte condiții legale prevăzute de Codul familiei pentru desfacerea căsătoriei prin acordul soților, notarul emite încheierea de desfacere a căsătoriei prin acordul soților, în care consemnează data desfacerii căsătoriei, numele de familie pe care foștii soți le vor purta după divorț și, după caz, mențiunile privind acordul parental referitor la plata pensiei de întreținere a copiilor minori, stabilirea domiciliului minorilor, modalitatea de partajare a bunurilor comune, plata pensiei de întreținere a soțului/soției [5].

Contractul privind plata pensiei de întreținere se încheie, se execută, se modifică, se reziliază și se declară nul în conformitate cu normele Codului civil. Contractul privind plata pensiei de întreținere poate fi, în orice moment, modificat sau reziliat în baza acordului dintre părți. Modificarea sau rezilierea contractului se perfectează în scris și se autentifică notarial.

Este important de menționat că modificarea unilaterală a contractului privind plata pensiei de întreținere sau refuzul unilateral de a-l executa sînt inadmisibile.

Revenirea asupra cuantumului este admisibilă doar în caz de modificare esențială a situației materiale sau familiale a părților, dacă acestea nu pot ajunge la o înțelegere referitoare la modificarea sau rezilierea contractului privind plata pensiei de întreținere, prin pornirea în instanța judecătorească a unei acțiuni privind modificarea sau rezilierea acestuia. Instanța judecătorească soluționează litigiul ținînd cont de starea materială și familială a părților, de alte circumstanțe importante.

Deasemeni, dacă contractul privind plata pensiei de întreținere contravine intereselor copilului minor, acesta poate fi declarat nul de către instanța judecătorească la cererea reprezentanților legali ai copilului sau a autorității tutelare teritoriale.

Cuquantumul pensiei de întreținere stabilite prin contract poate fi determinat de către părți la încheierea contractului corespunzător. Cuquantumul pensiei de întreținere pentru copiii minori prevăzut în contract nu poate fi mai mic decât cel stabilit la art.75 din Codul Familiei al RM.

Modul de plată a pensiei de întreținere stabilite prin contract se determină de către părți la încheierea contractului corespunzător.

Pensia de întreținere poate fi plătită sub forma unor cote-părți din salariul și/sau din alte venituri ale debitorului întreținerii, într-o sumă bănească fixă plătită periodic, prin transmiterea unor bunuri sau într-un alt mod stipulat în contract.

La discreția părților Contractul privind plata pensiei de întreținere poate stipula îmbinarea mai multor moduri de achitare a acesteia.

Modul de încasare a pensiei de întreținere ține și de sistemul de executare reglementat de Codul de Executare al Republicii Moldova și de alte acte normative în vigoare, iar reieșind din faptul că achitarea pensiei de întreținere a copiilor minori este una din principalele garanții de apărare a intereselor copiilor și a altor membri ai familiei, executarea hotărârilor judecătorești prin care a fost stabilită obligația de plată a pensiei de întreținere necesită o atenție deosebită.

Astfel, în situația în care debitorul se eschivează de la achitarea benevolă a pensiei de întreținere a copilului minor, intervine forța coercitivă a statului, or, procedura de executare are sarcina de a contribui la realizarea drepturilor creditorilor recunoscute printr-un document executoriu prezentat spre executare, în modul stabilit de lege. La rîndul său, executarea silită reprezintă un ansamblu de măsuri, prin care creditorul realizează, prin intermediul executorului judecătoresc, cu concursul organelor de stat abilitate, drepturile sale, recunoscute printr-un document executoriu, dacă debitorul nu-și îndeplinește benevol obligațiile. Prin

urmare, executarea silită începe prin sesizarea executorului judecătoresc în condițiile legii și se efectuează prin orice formă prevăzută de legislație, simultan sau succesiv, până la realizarea dreptului recunoscut prin documentul executoriu, până la achitarea dobânzilor, a penalităților sau a altor sume, acordate potrivit legii, precum și a cheltuielilor de executare. Executarea silită se efectuează în baza unui titlu executoriu sau a unui alt document care, potrivit Codului de executare, este document executoriu.

Procedura de executare, în toate circumstanțele, trebuie să fie realizată sub auspiciile asigurării efective și eficiente a drepturilor și libertăților fundamentale recunoscute de instrumentele internaționale, în special, Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale/CEDO, și legislația națională.

O atenție sporită urmează a se oferi respectării drepturilor persoanelor vulnerabile – părți ale procedurii de executare, în special, ne referim la copii, persoane cu necesități speciale, persoane în etate sau din categoria celor care beneficiază de pensii de întreținere sau de alte plăți periodice rezultate din vătămare de sănătate sau pierderea întreținătorului etc [3, p. 21].

Prin urmare, în ceea ce privește procedura judiciară și intentarea procedurii de executare silită a hotărârii judecătorești privind încasarea pensiei de întreținere, beneficiarul întreținerii are două opțiuni de a solicita instanței de judecată dispunerea încasării pensiei de întreținere, și anume:

- cererea prin care creditorul solicită instanței de judecată emiterea ordonanței judecătorești, aceasta fiind condiționată, și anume- pretenția ține de încasarea pensiei de întreținere a copilului minor care nu necesită stabilirea paternității, contestarea paternității (maternității) sau atragerea în proces a unor persoane interesate. Mai mult, creditorul urmează să indice în cerere informații privind data, luna și anul nașterii debitorului, domiciliul acestuia, precum și locul de muncă cu anexarea actelor cu privire la veniturile beneficiate;

- altă opțiune a creditorului de a fi dispusă încasarea silită a pensiei de întreținere este adresarea în procedură contencioasă, cu emiterea unei hotărâri judecătorești în temeiul căreia se eliberează titlu executoriu [1, p. 58].

De menționat este că atât titlul executoriu eliberat în temeiul hotărârii judecătorești, cât și ordonanța judecătorească constituie document executoriu pentru încasarea silită a pensiei de întreținere, iar în temeiul acestora este intentată procedura de executare. Ordonanța sau hotărârea judecătorească prin care pârâtul este obligat la plata pensiei de întreținere urmează a fi executate imediat, conform prevederilor art.256 Cod de Procedură Civilă [1, p. 58-59].

Astfel, Conform regulii generale ce este împusă după data de 14.12.2017, reieșind din principiul disponibilității și după somarea debitorului a executa

documentul executoriu, acesta se prezintă spre executare de către creditor, ținând cont de competența teritorială a executorilor judecătorești, prevăzută la art.30, alin. (1) Cod de Executare al RM. În acest sens, ținem să menționăm că la data de 15.01.2013 Curtea Constituțională a RM a pronunțat Hotărârea nr. 1, în care a fost emisă o adresă, prin care s-a reținut necesitatea instituirii unei obligații în sarcina creditorului de a soma debitorul asupra executării benevole a documentului executoriu până la intentarea procedurii de executare silită [8].

Astfel, intentarea procedurii de executare este precedată de prezentarea documentului executoriu spre executare în original, o data cu cererea creditorului depusă în adresa executorului judecătoresc în condițiile art.60 Cod de Executare al RM. Documentul executoriu privind urmărirea plăților periodice își menține valabilitatea în cursul întregii perioade în care urmează să se efectueze plățile, iar termenul de 3 ani pentru depunerea documentului executoriu spre executare, prevăzut la art.16, al. (1), se aplică fiecărei plăți periodice în parte, iar curgerea lui începe de la scadența fiecărei plăți [6].

După primirea documentului executoriu, executorul judecătoresc emite în condițiile art.60 Cod de Executare al RM încheierea privind intentarea procedurii de executare, care se comunică părților procedurii de executare în termen de 3 zile din momentul intentării, și prin care se propune debitorului executarea documentului executoriu în termen de 3 zile, fără întreprinderea acțiunilor de punere în executare a documentului executoriu în acest termen, conform prevederilor art.60, al. (3¹) Cod de Executare al RM.

De menționat este că prin prisma prevederilor art.63, alin.(1) Cod de Executare al RM în scopul asigurării executării eficiente a documentului executoriu, odată cu intentarea procedurii de executare și pe tot parcursul acesteia, executorul judecătoresc este în drept să aplice măsuri de asigurare a executării documentului executoriu în măsura în care acestea au o legătură causală directă cu dispozitivul documentului executoriu sau rezultă direct din acesta, după cum urmează:

- a) să aplice sechestrul pe mijloacele bănești sau pe bunurile debitorului;
- b) să interzică debitorului de a săvârși anumite acte;
- c) să interzică altor persoane de a transmite debitorului bunuri sau de a îndeplini față de el alte obligații;
- d) să interzică persoanelor fizice și juridice, indiferent de tipul de proprietate și de forma juridică de organizare, efectuarea anumitor acte în privința debitorului sau a bunurilor lui, inclusiv a bunurilor care vor fi dobândite în viitor, care ar putea duce la împiedicarea executării documentului executoriu [6]. Totodată, după intentarea procedurii de executare a documentului executoriu executorul judecătoresc întreprinde un șir de măsuri și în vederea stabilirii

locului de trai și de muncă al debitorului, iar dacă în rezultatul măsurilor întreprinse nu a fost posibilă identificarea debitorului, executorul judecătoresc va înainta în instanța de judecată un demers privind solicitarea anunțării în căutare a debitorului.

La fel, în încheierea privind intentarea procedurii de executare executorul judecătoresc stabilește un termen în care părțile sînt obligate să se prezinte în fața executorului judecătoresc pentru a li se comunica drepturile și obligațiile, inclusiv fiindu-le propusă posibilitatea de conciliere sau, după caz, de determinare a modalității executare sau consecutivității urmăririi bunurilor debitorului, iar în cazul în care părțile convin asupra condițiilor de executare, executorul judecătoresc întocmește un proces-verbal, în condițiile art.62 Cod de Executare al RM, care este obligatoriu pentru părți [1, p. 63-64].

În acest sens venim să menționăm că executorul judecătoresc fiind reprezentantul forței coercitive a statului și avînd posibilitatea de a întreprinde măsuri de executare silită și de constrângere, este și un mediator. Astfel, executorul judecătoresc este un mediator postjudiciar, adică după pronunțarea de către instanța de judecată a hotărârii este acordată repetat părților posibilitatea de a se împăca, iar procedura de conciliere a părților poate fi reluată la orice etapă a procedurii de executare.

Conform prevederilor art.114, alin.(1) Cod de Executare al RM *modul de încasare a pensiei de întreținere și a restanțelor la pensie este reglementat de Codul familiei.*

Astfel, pensia de întreținere se încasează pentru perioada anterioară în baza contractului privind plata pensiei de întreținere sau a titlului executoriu, în limitele a cel mult 3 ani din momentul prezentării contractului sau a titlului executoriu respectiv. Dacă pensia de întreținere nu s-a încasat din culpa debitorului întreținerii, restanța ei se reține, prin derogare de la prevederile alin.(1), pentru toată perioada anterioară. Suma restanței se determină pornindu-se de la cuantumul pensiei de întreținere stabilit de instanța judecătorească sau de contractul corespunzător. Suma restanței la pensia de întreținere pentru copiii minori se determină pornindu-se de la salariul și/sau alte venituri ale debitorului. Dacă debitorul nu a lucrat în perioada în care s-a format restanța sau nu a prezentat actele ce confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale, cuantumul restanței la pensia de întreținere se determină de către executorul judecătoresc, pornindu-se de la salariul mediu pe țară la data determinării restanței [6]. În acest sens menționăm că prevederile legale prevăzute la art.104 din Codul Familiei al RM asigură ca mărimea pensiei de întreținere va fi ajustată realităților economice de la data achitării acesteia, iar cuantumul salariului mediu pe economie este determinat anual prin Hotărâre de Guvern [2, p. 254].

Reieșind din practica execuțională, studiată pentru redactarea prezentului articol, menționăm că cele mai frecvente forme de executare a documentelor executorii privind încasarea pensiei de întreținere sînt urmărirea salariului și altor venituri și urmărirea bunurilor debitorului. Condiția obligatorie de a realiza a formei de executare a documentului executoriu privind încasarea pensiei de întreținere a copilului minor prin urmărirea salariului debitorului este existența locului de muncă permanent al acestuia și dispunerea de un salariu sau alte venituri stabile. Astfel, în cazul în care debitorul este angajat în câmpul muncii, executarea hotărârii judecătorești se efectuează prin urmărirea atât a salariului, cât și a altor venituri ale debitorului, care în condițiile legii pot fi urmărite [1, p. 65-66].

Prin urmare, executorul judecătoresc expediază documentul executoriu la locul de muncă al debitorului, cerînd să se efectueze reținerile cuvenite și să trimită creditorului sumele reținute. Indicațiile executorului judecătoresc privind cuantumul reținerilor din salariu ori din alte venituri sînt obligatorii, iar administrația de la locul de muncă al debitorului nu este în drept să modifice sau să neglijeze indicațiile executorului judecătoresc. Veniturile din care poate fi reținută pensia de întreținere sunt: salariul, sporurile și adausurile la salariu, recompensa anuală primită în rezultatul activității anuale a unității, plăți de stimulare. În caz de concediere a debitorului întreprinderea sau instituția remite documentul executoriu executorului judecătoresc, indicînd suma reținerilor efectuate și, după caz, restanța. Controlul asupra efectuării corecte și prompte a reținerilor din salariu și din alte venituri ale debitorului revine executorului judecătoresc. Procedura de control se inițiază la necesitate din oficiu de către executorul judecătoresc sau la solicitarea scrisă a părții în procedura de executare.

Organizația care a primit documentul executoriu este obligată să-l înregistreze și cel târziu a doua zi să-l transmită sub semnătură persoanei responsabile în contabilitate. Contabilitatea va înregistra documentele executorii parvenite într-un registru special, asigurînd evidența reținerilor și transferurilor către creditor. În termen de 3 zile contabilitatea va înștiința creditorul și executorul judecătoresc despre parvenirea documentului executoriu cu completarea avizului de primire.

La fel, art.100 din Codul Familiei al RM *patronul este obligat să rețină lunar, în baza contractului privind plata pensiei de întreținere, autentificat notarial, sau a titlului executoriu, sau a cererii debitorului întreținerii, pensia de întreținere din salariul și/sau din alte venituri ale debitorului întreținerii și să o transmită sau să o transfere, din contul acestuia, creditorului întreținerii într-un termen de cel mult 3 zile de la data fixată pentru plata salariului și/sau a altor venituri [7].*

Reținerile sunt efectuate în temeiul:

- contractului privind plata pensiei de întreținere, autentificat notarial;
- titlului executoriu;
- cererii debitorului întreținerii.

Executorul judecătoresc este obligat să verifice sistematic corectitudinea reținerilor din salariu și din alte venituri ale debitorului în temeiul documentelor executorii expediate pentru efectuarea reținerilor din salariu, precum și dacă sumele reținute au fost transferate corect și la timp în contul sau la adresa creditorului, fapt care va fi consemnat prin proces-verbal. Pentru neexecutarea cerințelor executorului judecătoresc, precum și pentru nerestituirea documentului executoriu executorului judecătoresc, după eliberarea debitorului din serviciu, pentru prezentarea de date incorecte privind veniturile debitorului, pentru rețineri incorecte cu derogări de la indicațiile executorului judecătoresc, precum și pentru alte încălcări, persoana responsabilă poate fi sancționată în conformitate cu prevederile art.319 Cod Contravențional al RM

În cazul în care debitorul nu dispune de salariu, precum și în cazul în care se înregistrează restanță la plata pensiei de întreținere, sunt supuse urmării silite bunurile debitorului. Astfel, legislația execuțional civilă a Republicii Moldova prevede că urmărirea bunurilor debitorului constă în sechestrarea, în ridicarea și în vânzarea lor și constituie un mijloc procedural de executare silită, prin care pot fi valorificate bunurile debitorului pentru acoperirea creanței pecuniare a creditorului.

Procedura de urmărire a bunurilor debitorului reprezintă cea mai importantă formă de executare silită, prin intermediul căreia creditorul care are o creanță certă, lichidă și exigibilă, stabilită printr-un document executoriu, încearcă să și-o valorifice din suma obținută în urma vânzării bunurilor debitorului.

Legislația în vigoare mai prevede și răspunderea pentru nerespectarea termenelor de plată a pensiei de întreținere. Astfel, dacă restanța la pensia de întreținere a rezultat din culpa persoanei obligate s-o achite în baza contractului privind plata pensiei de întreținere, persoana în cauză va purta răspunderea în modul prevăzut de acest contract. Dacă restanța la pensia de întreținere a rezultat din culpa persoanei obligate s-o achite în baza hotărârii instanței judecătorești, persoana în cauză va plăti creditorului întreținerii o penalitate în mărime de 0,1 la sută din suma restanței pentru fiecare zi de întârziere. Creditorul întreținerii este în drept să ceară repararea daunei, cauzate prin întârzierea executării obligației de întreținere din culpa debitorului, dacă aceasta nu a fost acoperită prin plata de penalități [7].

Conform prevederilor art.111, al. (1) din Codul Familiei al RM *obligația de întreținere, apărută în baza contractului privind plata pensiei de întreținere,*

încetează în urma decesului uneia dintre părți, a expirării duratei contractului sau conform clauzelor acestuia. Al. (2) al aceluiași articol prevede că plata pensiei de întreținere a copilului minor, în baza hotărârii instanței judecătorești, încetează în cazurile: atingerii de către copil a vârstei de 18 ani sau obținerii de către acesta a capacității depline de exercițiu sub vârsta de 18 ani; adopției copilului care primește pensia de întreținere; decesului creditorului întreținerii sau al debitorului întreținerii; anulării hotărârii judecătorești privind încasarea pensiei.

Un aspect asupra căruia considerăm necesar de a ne expune este elementul de extraneitate în contextul încasării pensiei de întreținere. Astfel, conform art.19, al. (1) *cetățenii străini și apatrizii au aceleași drepturi și îndatoriri ca și cetățenii Republicii Moldova, cu excepțiile stabilite de lege [4].* Prin urmare, regimul juridic al străinilor se bazează pe principiul regimului național, consfințit în norma constituțională, iar prin prisma prevederilor art.454, al. (1) Cod de Procedură Civilă al RM aceștia sunt în drept să se adreseze în instanțele judecătorești ale Republicii Moldova pentru apărarea drepturilor, libertăților și intereselor lor legitime și beneficiază, în fața instanțelor judecătorești din RM de aceleași drepturi și obligații procedurale ca și cetățenii Republicii Moldova, inclusiv dreptul de a înainta acțiunea privind încasarea pensiei de întreținere și achitarea acesteia.

În situația încasării pensiei de întreținere și în eventualitatea existenței elementelor de extraneitate, esențiale sunt instrumentele internaționale privind cooperarea judiciară și anume: instrumentele internaționale aplicabile, cu vocație universală, dintre care Convenția privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate, încheiată la New York la data de 20.06.1956, ratificată prin Legea nr. 88-XVI din 20.04.2006, în vigoare pentru Republica Moldova din 19.05.2006 și Convenția de la Minsk cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală din 22.01.1993, care tratează aspectul obținerii pensiei de întreținere în străinătate [1, p. 61].

Un alt aspect pe care ținem să-l menționăm ține de pârghiile limitate de a impune executarea hotărârii judecătorești, în special când este vorba de încasarea pensiilor de întreținere. Astfel, la moment executorii judecătorești practic nu dispun de mecanisme SUFICIENTE de executare silită pentru debitorii de pensii de întreținere, care nu au un loc de muncă stabil. Or, a fost exclusă posibilitatea aducerii forțate a debitorului, a fost limitată posibilitatea urmăririi bunurilor imobile dacă suma datoriei este mai mică de 12 salarii medii pe economie (iar în cazul pensiilor alimentare, sumele restanțelor sunt, cel mai frecvent, mai mici).

Pornind de la cele enunțate, în procedurile de executare silită în care există probabilitatea prejudicierii drepturilor copiilor prin acțiunile întreprinse, executorul judecătoresc trebuie să depună efort suplimentar în a documenta și

instrumenta dosarul de executare, astfel încât măsurile dispuse la fiecare etapă să fie nu doar legale dar și proporționale scopului urmărit.

În concluzie, menționăm că deși cadrul legal îi obligă pe ambii părinți să poarte răspundere pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copiilor și să-i întrețină, numărul acestora care primesc pensie de întreținere după divorț este redus. Mulți dintre ei beneficiază doar pe perioade scurte de timp. Cel mai adesea sumele acordate sunt foarte modeste în raport cu cheltuielile pe care le presupune creșterea și educarea unui copil, iar numărul documentelor executorii privind încasarea pensiei de întreținere este în continuă creștere. Totodată, măsurile de constrângere a debitorilor pentru a participa la creșterea și educația copilului prevăzute de actualul cadru normativ, și anume sancțiunea contravențională, interdicția de a părăsi țara, decăderile din drepturile părintești etc., nu sunt suficiente și nu-și ating scopul de a asigura copilul cu suport financiar, iar în circumstanțele menționate ajungem la concluzia că pensia de întreținere a copilului este un mijloc coercitiv, care are scopul de a asigura copii după divorțul părinților cu un trai decent.

În acest sens venim și cu unele recomandări, și anume:

- Inițierea măsurilor legislative de încurajare a plăților voluntare de către debitori (reducerea impozitelor sau alte beneficii);

- Dezvoltarea unor programe de asistență pentru părinții care nu sunt susținuți de foștii soți în procesul de creștere și educare a copiilor;

- Crearea unui fond special destinat asigurării avansării costurilor pentru urmarirea bunurilor debitorilor, ridicarea și păstrarea bunurilor, evaluarea, publicarea anunțurilor publice prin Monitorul Oficial, ect.

- Revizuirea modalităților de sancționare a debitorilor care nu-și onorează obligația de a contribui la întreținerea copiilor. Exemplu, restricționarea unor drepturi la servicii publice, (urmărirea mijloacelor banești achitate pentru anumite servicii publice), privarea de permis de conducere, licențe de activitate - (pescuit, vinatoare). Or, anumite libertăți cetățenești trebuie corelate cu un comportament social acceptabil și de bună credință.

- Propunem extinderea termenului pentru restricției la părăsirea hotarelor Republicii Moldova de la 6 luni la 18 luni. Actualul termen este disproporțional cu termenul de executare a acestui tip de plăți periodice. Dar mai mult pledam pentru ca actul judecătoresc privind aplicarea interdicției sa fie de executare imediată în corespundere cu prevederile art.256 CPC. Motivul este simplu că contestarea prin intermediul avocatului sau personal pune în dificultate punerea în executare, ca rezultat debitorul pleacă peste hotare fără a fi posibilă ridicarea declarațiilor de direcție de deplasare, a locului de muncă, a veniturilor, pentru a se interveni la instituția recunoașterii și încuviințării executării silite pe teritoriul altui stat.

- În cazul în care restanța la pensie de întreținere este mai mare de 3 ani, instituirea unui mecanism potrivit cărui debitorilor le-ar putea fi aplicată pedeapsă sub formă de muncă parțial-remunerată în contul achitării parțiale a pensiei de întreținere. Acest mecanism să fie valabil până la angajarea oficială a debitorului în câmpul muncii. Acest mecanism ar scoate din umbră și angajarea la negru a unor salariați precum și achitarea drepturilor salariale ÎN PLIC. În acest context este imperios necesară cooperarea instituției executării silite cu Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă.

- Stabilirea unor termeni reduși pentru examinarea contestațiilor la executare și demersurilor organului de executare rezultate din executarea pensiilor de întreținere.

- Sensibilizarea părinților debitori pentru a oferi suport copiilor, prin diverse măsuri de mediatizare - inclusiv legate de procedura obținerii pensie alimentare prin Contract Notarial sau mediere.

- Actualizarea sistematică și monitorizarea permanentă a datelor cu privire la situația copiilor după divorțul părinților, care ar conține:

- numărul copiilor din familii divorțate;
- numărul părinților care solicită încasarea pensiei de întreținere;
- numărul de copii beneficiari de penție de întreținere;
- numărul de părinți care nu execută obligația întreținerii a copiilor, și restanța plăților.

Conform prevederilor Codului de Executare al RM, obligația executorului judecătoresc este să asigure respectarea echilibrului just, legal între drepturile și obligațiile părților procedurii de executare - creditor și debitor.

Însă nu doar aceste interese și drepturi vor fi luate în calcul de executorul judecătoresc la efectuarea acțiunilor de executare silită - or, deseori executare silită efectuată asupra bunurilor și veniturilor debitorului aduce atingere și intereselor minorilor - copii, nepoți ai debitorului.

În astfel de situație, sarcina executorului judecătoresc este să acționează într-o manieră care să permită efectuarea executării silite, pentru a asigura realizarea drepturilor creditorului, însă îngrijindu-se să atingă - pe cât e posibil - mai puțin interesele minorilor.

Referințe:

1. CHISTRUGA-SINCHEVICI, I., TALMACI, R. *Asigurarea cu pensie de întreținere a copiilor cu părinți divorțați*. Chișinău, 2017, Tipografia „Fox Trot”.
2. BELEI, E., BUDĂI, N., PRUTEANU, V., STRATULAT, Gh. *Comentariul Codului de Executare al Republicii Moldova. Cartea I. Executarea hotărârilor cu caracter civil*. Chișinău, 2021, ÎS FEP „Tipografia Centrală”.
3. LUPUȘOR, I. *Raport Tematic „Evaluarea respectării drepturilor omului în procesul*

de executare a documentelor executorii”. Chișinău, 2021.

4. Constituția RM. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 78, art.140.
5. Legea RM nr. 246 din 15.11.2018 procedura notarială. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, art.89.
6. Codul de Executare al RM. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 214-220, art.704.
7. Codul Familiei al RM. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 47-48, art.210.
8. Hotărârea Curții Constituționale a RM pentru controlul constituționalității unor prevederi ale articolului 60, al. (3) și al. (3¹) din Codul de Executare al RM nr. 443-XV din 24.12.2004.

